

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра спортивного туризму

Феленчак Ю.Б.

Міжнародні правові акти з регулювання туристичної діяльності

Лекція з навчальної дисципліни

„ЕКСКУРСОЛОГІЯ”

Для студентів спеціальності 242 Туризм

(спеціалізація «Туризмознавство»)

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри
спортивного туризму
„31” серпня 2018 р. протокол № 1
Зав.каф _____ А.О.Кухтій

МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ АКТИ З РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Організаційно-правові основи функціонування екскурсійних установ

Організаційно-правові основи функціонування підприємств з організації екскурсійного обслуговування можна визначити за декількома напрямками:

- 1) праця та соціальне страхування;
- 2) оподаткування;
- 3) використання земель та плата за землю;
- 4) розрахунки в іноземній валюті;
- 5) бухгалтерський облік.

Цілком зрозуміло, що функціонування підприємства в цих аспектах забезпечують спеціалісти конкретної справи: менеджери з персоналу, бухгалтери, економісти, юристи тощо. Між тим, жодному екскурсоводу, як кваліфікованому спеціалісту і розвиненій особистості не завадить орієнтуватися в основних документах, які визначають правове поле індивідуальних відносин з підприємством, легітимної організації діяльності підприємства і специфіки його функціонування у відносинах з державою та іноземними громадянами, юридичної відповідальності за порушення законодавства.

Нормативно-правову основу регулювання трудових відносин в Україні сьогодні складає:

- Кодекс законів про працю України. Затверджено Законом від 10 грудня 1971 р.
- Про колективні договори і угоди. Закон України від 1 липня 1993р.;
- Про оплату праці. Закон України від 24 березня 1995р.;
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Закон України від 2 березня 2000р.;
- Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України від 26 червня 1997 р.

Основні норми правового регулювання щодо оподаткування в Україні визначено:

— Законами України:

- Про систему оподаткування від 25 червня 1991 р.\
- Про державну податкову службу в Україні від 4 грудня 1990 р.\
- Про податок на додану вартість від 3 квітня 1997р.\
- Про оподаткування прибутку підприємств від 28 грудня 1998 р.

– Декретами Кабінету Міністрів України:

- Про місцеві податки і збори від 20 травня 1990 р.\
- Про прибутковий податок з громадян від 26 грудня 1992р.

– Указом Президента України від 3 липня 1998 р.

Про спрощену систему оподаткування обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.

— Наказом Державної податкової адміністрації України від 11 грудня 1996 р.

- Положення про порядок надання та розгляду скарг платників податків

органами Державної податкової служби.

Правове поле взаємовідносин при розрахунках в іноземній валюті в Україні ґрунтується на Законі України від 23 вересня 1994 р. *Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» та Декреті Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. «Про систему валютного регулювання і валютного контролю».

Стосовно використання земель і плати за землю діяльність у сфері екскурсійного обслуговування спирається на положення Земельного Кодексу України, прийнятого 25 жовтня 2001 р., та Закону України від 3 липня 1992р. «Про плату за землю». Зважаючи на той факт, що для незалежної України це досить нерегульований пласт проблем, певно, що законодавча база в цьому аспекті постійно вдосконалюється і вимагає уважного відстеження фахівцями.

Так само динамічною, з точки зору постійної і поступальної модернізації, є сфера правового регулювання бухгалтерської звітності, основи якої формують:

6) Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16 липня 1999 р.

1) Постанови Кабінету Міністрів України:

- Про затвердження Порядку ведення бухгалтерського обліку суб'єктами підприємницької діяльності, які придбали спеціальний торговий патент від 18 травня 1998р.;
- Про затвердження Порядку подання фінансової звітності від 28 лютого 2000 р.

Юридичну відповідальність за порушення законодавства в галузі туризму, зокрема надання екскурсійних послуг, встановлюють:

- Кримінальний Кодекс України, прийнятий 5 **КВІТНЯ** 2001 р.;
- Цивільний Кодекс України, прийнятий 16 січня 2003р.;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення, прийнятий 7 грудня 1984 р.

2. Міжнародні правові акти щодо регулювання екскурсійної діяльності в Україні та світі

У 1997 р. Україну прийнято дійсним членом Всесвітньої туристичної організації (ВТО), а у вересні 1999 р. на 13-й Генеральній асамблеї ВТО у м. Сантьяго (Чилі) обрано до керівного органу ВТО — Виконавчої ради.

Вступ України до ВТО поклав на неї зобов'язання виконувати рішення Генеральних асамблей і конференцій цієї міжнародної організації. Отже, фахівцям туристичної, зокрема екскурсійної, справи доцільно орієнтуватися в питаннях історії цієї організації та найважливіших документах, що регулюють туристичну, і, зокрема, екскурсійну діяльність.

Необхідність розвитку міждержавних економічних, політичних, культурних контактів через міжнародні туристські зв'язки шляхом узгодження дій між національними туристськими і транспортними організаціями різних країн постала ще в 20-ті роки ХХ ст. У 1925 р. в Гаазі було створено Міжнародний Конгрес Офіційних Туристських Асоціацій. Після другої світової війни організацію було перейменовано в Міжнародний Союз офіційних

туристських організацій (МСОТО) з штаб-квартирою в Женеві. Цей союз був неурядовою організацією, до складу якої в період її розквіту входили 109 національних туристичних організацій (НТО) і 88 асоційованих членів.

В цей час міжнародний туризм переходить від стадії індивідуальних до організованих (масових) форм. Це вимагало створення більш досконалої організаційної структури по управлінню світовим туристським процесом. Роз'єднаність у координації співробітництва в сфері туризму стала гальмувати його подальший розвиток.

Починаючи з 1946 р., розвитком туризму починає опікуватися і ООН. З 1946 до 1975 р. основну роботу із становлення і розвитку співробітництва в галузі туризму виконувала Економічна і соціальна рада — ЕКОСОП (ЕСопотіс апсі Зосіаі Соипсіі — ЕС050С). Поступово, з розвитком туризму, із зростанням його міжнародного значення, національні уряди почали відігравати дедалі більшу роль в широкому колі питань — від інфраструктури до функції регулювання. В середині 60-х років стало зрозуміло, що необхідно створити більш ефективний інструмент, здатний контролювати розвиток туризму і забезпечити міжурядові механізми регулювання переміщень громадян, туристичної політики і впливу туризму на суспільний розвиток.

Важливим для розвитку міжнародного співробітництва в галузі туризму став перебіг подій 60-х років ХХ ст. 21 серпня — 5 вересня 1963 р. в Римі було проведено Конференцію ООН з міжнародного туризму та подорожей. Рішення Римської конференції, які вперше засвідчили суспільну роль туризму і його розвитку, та рекомендації на прямих і вимоги формування ставлення до цього феномену ХХ ст., зберігають свою актуальність і сьогодні.

В 1967 р. члени МСОТО ініціювали перетворення його в міжурядовий орган з повноваженнями вирішувати у світовому масштабі всі питання, що пов'язані з туризмом і співпрацювати з іншими компетентними організаціями, особливо такими, що входять до системи ООН: Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ), ЮНЕСКО та Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО).

У 1969 р. у столиці Болгарії Софії було проведено першу Міжурядову конференцію з туризму, на якій було прийнято резолюцію про створення міжурядової організації) яка в 1973 р. дістала назву WTO.

5 грудня 1969 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію 2529 (XXIV) Створення міжурядової організації з туризму якою визнавалася центральна роль, яку перетворений МСОТО повинен відігравати в сфері туризму спільно з існуючими в рамках ООН механізмами. На виконання цієї резолюції в травні 1974 р. статутні документи WTO були ратифіковані державами, офіційні туристичні організації яких входили до МСОТО.

Датою створення WTO вважається 2 січня 1975 р., коли офіційно набули сили статутні норми та правила, схвалені більшістю країн — членів цієї організації. З неурядової організації МСОТО був перетворений в міжурядову Всесвітню Туристську Організацію (WTO). Перша Генеральна Асамблея WTO відбулася в травні 1975 р. в Мадриді, де з 1976 р. на запрошення іспанського уряду, який надав приміщення для штаб-квартири, розташувався Секретаріат цієї організації.

В 1976 р. WTO отримала статус виконавчого агента Програми розвитку ООН, а в 1977 р. було підписано угоду між WTO і ООН. В 2003 р. WTO

отримала статус спеціалізованого агентства ООН і, таким чином, затвердила свою провідну роль у сфері міжнародного туризму.

Станом на 2003 р. до складу ВТО входили 141 країна, 7 територій, а також понад 350 приєднаних членів, які представляють приватний сектор, освітні заклади, туристичні асоціації і місцеві туристичні адміністрації.

Узгоджуючи діяльність з основоположними засадами Загальної Декларації прав людини (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.), ВТО відповідно до свого *Статуту* (Мехіко, 27 вересня 1970 р.) має на меті — сприяння розвитку туризму і здійсненню внеску в економічний розвиток, міжнародне взаєморозуміння, мир, процвітання, загальну повагу і дотримання прав людини і основних свобод всіх людей незалежно від раси, статі, мови і релігії.

Найважливішими документами, які на міжнародному рівні визначають регулювання туристичною діяльністю, є:

- *Манільська Декларація із світового туризму*, прийнята Всесвітньою конференцією з туризму, яка відбувалася в Манілі (Філіппіни) з 27-10 жовтня 1980 р.;

Документ Акапулько, прийнятий Всесвітньою нарадою з туризму в Акапулько (Мексика) 21-27 вересня 1982 р.;

- *Хартія туризму і Кодекс туриста*, затвержені Генеральною Асамблеєю ВТО на засіданні в Софії (Болгарія) в 1985 р.;

- *Гаазька Декларація з туризму*, прийнята Міжпарламентською конференцією в Гаазі, квітень 1989 р.;

- *Балійська Декларація з туризму*, прийнята на другому міжнародному форумі «Парламенти і місцеві органи влади — відповідальні за розробку туристської політики», о. Балі (Індонезія) 24-27 вересня 1996 р.;

- *Манільська Декларація із соціального впливу туризму*, прийнята 22 травня 1997 р. в Манілі (Філіппіни) на Всесвітній нараді керівників сфери туризму;

- *Глобальний етичний кодекс туризму*, прийнятий у Сантьяго (Чилі) 1 жовтня 1999 р.

Членство України в такій авторитетній всесвітній організації, як ВТО, дотримання нашою державою всіх нормативно-правових документів цієї організації, можливість набуття практичного й теоретичного досвіду-в сфері туризму в розвинених туристичних державах мають сприяти підвищенню в країні рівня послуг, зокрема екскурсійних, а також формуванню позитивного міжнародного туристичного іміджу нашої держави.

Крім взаємодії з ВТО Україна успішно розвиває співробітництво в межах міжнародних організацій: організації Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС), Центральноєвропейської ініціативи (ЦЄІ), Ради з туризму країн-учасниць СНД, розбудовуються туристичні зв'язки в рамках ГУУАМ. В контексті двостороннього та багатостороннього співробітництва на міжнародному рівні укладено близько 40 міждержавних і міжвідомчих угод про співробітництво в галузі туризму з зарубіжними країнами. Активізується участь України в престижних туристичних біржах і ярмарках (Лондон, Берлін, Варшава, Москва, Мілан, Санкт-Петербург та ін.). У Києві, Львові, Одесі, Харкові, Ялті запроваджено щорічне проведення міжнародних туристичних

салонів. Все це вимагає зваженого і обґрунтованого вдосконалення екскурсійної діяльності, а також остаточного визначення моделі управління екскурсійною справою на національному рівні.

Рекомендована література

Основна:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство. – Київ, 2007. – 464 с.
2. Каролоп О.О. Організація екскурсійної діяльності. – Київ : Вид. центр КНЕУ, 2002. – 45 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Про туризм : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. <http://tourlib.net>
3. <http://pidruchniki.ws>
4. <http://testosvit.com/pidruchniki>